

PŘEHLED NĚKTERÝCH TYPŮ VĚT VEDLEJŠÍCH

I. Věty indikativní

Indikativní věty vedlejší konstatují skutečnost. Výskyt konkrétních časů v nich se řídí tím, zda věty vyjadřují děj současný s dějem věty hlavní, nebo děj předcházející ději věty hlavní.

	VV současná	VH	VV předčasná
minulost	imperfektum	perfektum, imperfektum	plusquamperfektum
přítomnost	prézens	prézens	perfektum
budoucnost	futurum I.	futurum I.	futurum II.

Tento obecný model se dá uplatnit na všechny typy indikativních vět vedlejších (bylo by zbytečné uvádět všechny možné varianty indikativních vět, následující příklady vycházejí ze svrchu uvedeného schématu a dají se podle něj libovolně obměňovat).

1. Vztažné věty

- bývají uvozeny vztažným zájmenem (nejčastěji *qui, quae, quod* v jakémkoliv pádě); současnost VV s VH (v minulosti): *Vir, qui veniebat, cantabat.* Muž, který přicházel, zpíval.

2. Důvodové věty

- bývají uvozeny spojkami *quod, quia, quoniam*, překládáme protože: současnost VV: *Amabam eam, quoniam pulchra erat.* Miloval jsem ji, protože byla krásná.

3. Podmínkové věty

- bývají uvozeny spojkou *si/nisi*, která se překládá jako jestliže/jestliže ne;
- indikativní věty podmínkové vyjadřují podmínku skutečnou, tj. reálnou, která může být jako u ostatních typů indikativních vět buď a/ současná s dějem VH, nebo b/ předčasná před dějem VH;
současnost VV: *Si filia bona erit, amabo eam.* Bude-li dcera hodná, budu ji milovat.

4. Časové věty se spojkou *cum*

- **cum temporale** (v záporu *cum non*) je typem indikativní časové věty, která se pojí zpravidla s budoucím časem, spojku překládáme jako když/až:
současnost VV: *Cum dormiebo, felix ero.* Když/až budu spát, budu šťasten.
- **cum iterativum** (v záporu *cum non*) vyjadřuje, že se nějaký děj (předčasný nebo současný s dějem VH) opakoval, spojku překládáme jako kdykoliv:
současnost VV: *Cum laborabo, cantabo.* Kdykoliv budu pracovat, budu si zpívat.

II. Věty konjunktivní

Vedlejší věty účinkové (konsekutivní)

Vyjadřují účinek hlavní věty. Jsou uvozeny spojkou *ut*, která se v těchto případech překládá jako že. Kromě toho existuje i vztažná forma účinkových vět.

Hlavní věta, která účinkovou větu uvozuje, často obsahuje příslovce nebo přídavné jméno vyjadřující zvýšenou míru vlastnosti: *ita, sic, adeō* (tak); *tantō* (natolik); *tam* (tak, natolik); *tālis* (takový); *tantus* (tak velký). Konjunktivy se ve vedlejších větách účinkových kladou nezávisle na čase hlavní věty.

Konjunktiv prézenta vyjadřuje v účinkové větě přítomný děj, a překládá se proto do češtiny indikativem přítomného času.

Konjunktiv imperfekta vyjadřuje minulý neukončený děj, a překládá se proto do češtiny indikativem minulého času slovesa v nedokonavém vidu.